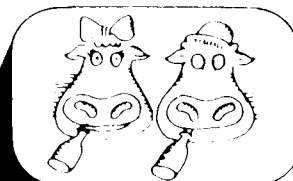

גידול

מלונות – חידושים והתרשמויות

רות נבון, קב' בית קשת

בזמן סיורי בארצות הברית באביב 1991, התרשמתי מהמספר הרב של מגדלים בשיטת מלונות, שהחליטו להגביה את המלונות מעל שטח הקרקע כ־15 ס"מ בחודשים החמים כדי לאפשר זרימת אוויר לתוך המלונה במטרה להוריד מידות החום בתוכה. בזמן ביקורי במשקים שם שמתי לב, שבמידה שהעגלה שכבה בתוך המלונה, היתה זרימת אוויר מתמדת מעל גופה, ולעתים ממש רוח, דבר לא רצוי. כששאלתי את המגדלים עד כמה מעלות-חום הגבהת המלונה אמור להוריד, לא קיבלתי תשובה ברורה ומתברר, שהמשק הזה הוא תוצאה של "לחקות את השכן", בלי בסיס בדוק (ראה רשימתי בחוברת 233, עמ' 49-52 של "משק הבקר והחלב"). כשחזרתי הביתה עקבתי אחרי הנושא בניסוי שנערך במשך כל חודש אוגוסט, חודש השיא בחום אצלנו. הגבהתי מלונה מעל האדמה כ־15 ס"מ, ולידה נשארה מלונה שעמדה על האדמה. בשתיהן מדדתי חום מקסימום/מינימום כל 24 שעות,

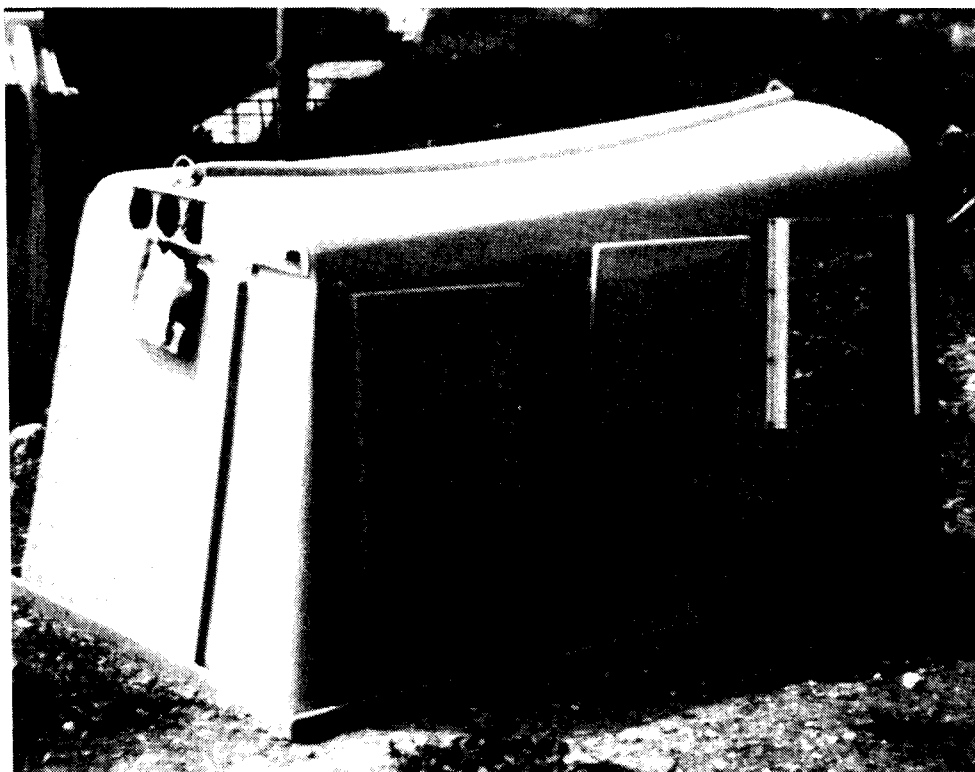

המלונות בבית-קשת – שלגי פברואר 1992 בטמפרטורה 5- מע"צ

רצויה, והחלטתי לא להגביה את המלונות ביונקיה.

בספטמבר 1991, התבקשתי על ידי מפעל פלסטיק בארץ לערוך ניסוי על מלונה תוצרת מפעלם בצבע כחול-ביוני. אין ספק לגבי חשיבות צבע המלונה, זה נבדק. לפני שנים רבות, בארצות הברית עוד בתקופה שמגדלים רבים התחילו לעבור ממלונות-עץ למלונות מפלסטיק, ולאחר ניסויים רבים הגיעו להסכמה, שכמה שהמלונה בהירה יותר, כך יש פחות הצטברות של חום בתוך המלונה. הצבע הלבן מאפשר חדירות יתר של קרינת השמש, וכך היום כל המלונות שם עשויות בצבע קָהָם בהיר. אמנם, הייתי בטוחה שבמלונה בצבע כחול-ביוני חייב להיות חם מדי בתוכה, ערכתי ניסוי של 60 יום ומדדתי חום מקסימום/מינימום בתוכה כל 24 שעות, בזמן

באותו זמן שגדלו עגלות בנות אותו גיל בתוך המלונות. תוצאות הניסוי היו, שבין השעות 16:00 עד בערך 10:00 בבקר החום היה שווה בתוך שתי המלונות. רק בשעות הכי חמות (בין 10:00 עד 16:00) היו כ-3 מעלות חום בממוצע פחות בתוך המלונה המוגבהת. בבית קשת יש תמיד רוחות במשך כל ימי השנה בשעות הבוקר בין השעות 5:00 עד 7:00, ושמתי לב שאומנם היו אז אותן מידות-חום בתוך שני המלונות; העגלה במלונה המוגבהת לא העדיפה את הרוחות מעל פני גופה בזמן שהיא שכבה בתוך המלונה ויום-יום היא יצאה החוצה לשכב או לעמוד בחצר המלונה כדי "לברוח" מזרימת האוויר הלא-נוחה לה. לדעתי, הורדת החום בפנים המלונה עליידי זרימת אוויר מתמדת אינה משמעותית עד כדי כך, מה עוד שזרימות אוויר או רוחות ישר על גופת עגלה/ צעיר/ה אינה

המלונה מפלסטיק תוצרת "חופית"

ימותו מקור. אולם לא כך עשינו – ולא היה ממה לחשוש. העגלות הגיבו בטוב, וחום גופן (הרקטאלי) בממוצע נשאר כמו בכל ימי השנה, בין 38.7 עד 39 מע"צ, לא קיבלו דלקות ריאות או מכות-קור. העגלות התלהבו מהשלגים בדיוק כמו צוות הרפתנים – הן יצאו החוצה מהמלונות, עמדו בשלג בעיניים נוצצות, כי פיתית השלג נחתו על ריסיהן, ובפנים המלונות נשארו יבשות וחמות. מראה המלונות הלבנות בשלג היה בלתי נשכח!

בזמן האחרון אנו עורכים ניסוי על מלונה פלסטית תוצרת מפעל "חופית" של קיבוץ כנרת. המלונה מספיק גדולה כדי לאפשר בה גידול עד 3 חודשים, כולה חלקה מבפנים ומבחוץ ועשויה באופן שלם בלי חיבורים כלל. יש חלון בצד להגשת מזון, כניסה רחבה, תריסי-אוור בדופן האחורי באזור הגג,

שעגלה גדלה בתוכה, ובאותו זמן מדדתי חום בתוך מלונה בצבע קרם שעמדה לידה. בממוצע יומי היו בין 5 עד 7 מעלות חום יותר בתוך המלונה הכחולה, והעגלה במלונה זו יצאה החוצה לחצר המלונה בשעות החמות, יותר מהעגלה השנייה, שהעדיפה להישאר בתוך מלונתה הבהירה. בחודש דצמבר שוב ערכתי אותו ניסוי והתוצאות של רישום מידות החום היו לטובת העגלה במלונה הכחולה. בתקופת החורף היה נעים לעגלה להיות בתוך מלונה כהה. אבל ברור לי, שבישראל מלונה בצבע כהה אינה מתאימה לגידול יונקים בכל ימי השנה.

הופתעתי לטובה מהגידול שלנו בימי השלגים בינואר/פברואר 1992. אנחנו קיבלנו שלגים בין 30–50 ס"מ מסביב למלונות ומעל הגגות! היו מגדלים אחרים, שטילפנו אלי והתחננו לפני להכניס את היונקים לתוך הדיר בחשש שהם

המלונה מפלסטיק מלפנים; ללא גדרה, אך העגלה חופשיה לצאת החוצה, ככל שמאפשרת לה השרשרת הקושרת אות המלונה ("קשר עם הבית").

העלתה גירה כבר בגיל 19 יום, והיא גם עלתה יותר במשקל בהשוואה לאחותה. אני מתרשמת בחייב מן המלונה של "חופית" ומקווה לראותה בקרוב בשוק בארץ.

דבר אחר שהתרשמתי ממנו בזמן הסיור שלי בארצות-הברית הוא הגידול במלונות בשיטת שרשרת – העגל/ה קשור/ה למלונה דרך שרשרת, במקום לשים רשת/גדר בכניסה למלונה; כבר כתבתי על זה בחוברת 232, אוגוסט 1991. בשנה האחרונה גידלתי כ-50 עגלות בשיטה זאת ולאחרונה החלטתי לעבור לשיטת השרשראות בכל המלונות. לא נתקלתי בבעיות חנק, סיבוב השרשרת בין הרגליים או כדומה, העגלה משום-מה חברותית יותר, ואין צורך לפתוח את החצר או לטפס מעליו כדי לטפל בה, לרפד בתוך המלונה וכו'. בארצות הברית טוענים, שעגלות שגדלות קשורות בשרשראות נשארות חברותיות יותר במשך כל חייהן, ועומדות יותר בשקט במכון החליבה. עדיין אין אצלנו עגלות שגדלו בשיטה זו שהגיעו לשלב החליבה, אבל אני מקווה, שכך אמנם יקרה גם אצלנו.

שמאפשרים יציאת האוויר החם שמצטבר בתוך המלונה וזאת מבלי לגרום לזרימת אוויר על גוף העגלה. את המלונה קל לנקות. היא יציבה מאוד, אך נוחה להזזה ולטלטול על ידי המגדל. ביום שהתחלתי לעבוד עם המלונה הזאת נולדו עגלות תאומות. תאומה אחת גודלה במלונה שבשימוש כבר ארבע שנים ביונקיה שלנו, ואחותה נכנסה למלונה שבניסוי. בכל יום אני רושמת חום מקסימום/מינימום בתוך שתי המלונות, ובנוסף גם את החום (ישר בשמש) בלי צל, וגם מעלות החום בצל שבתוך בנין שעומד ליד המלונות. בשעה 12:00 אני מודדת חום-דקטאלי אצל שתי העגלות. לאחר 60 יום של רישומים אני מתרשמת, שאמנם יש הבדל של כמה מעלות חום בין סוגי המלונות, החום הרקטאלי של העגלות היה דומה, יום-יום כמעט ללא הבדל. חום הגוף בשעה הכי חמה כל יום נע בין 38.9 עד 38.6 מע"צ, בהבדלים לא יותר גדולים מ-0.2/0.1, הבדל שאינו משמעותי כלל. העגלה שחיה במלונה הרגילה שלנו העלתה גירה בפעם הראשונה בגיל 21 יום (נבדק בניברס כממוצע אצלנו), אבל העגלה במלונת הניסוי

